

ЮРІЙ БАДЗЬО КРОКУЄ УКРАЇНОЮ



Ілля Шманько
канд. фіз.-мат. наук,
доцент Ужгородського
національного університету,
краєзнавець,
м. Ужгород

У Західній Україні немає сіл у звичному розумінні. Є маленькі, а все ж містечка, деякі з них раніше Києва отримували магдебурзьке право (1494). До таких «містечок» відноситься і маловідоме село Копинівці на Мукачівщині (засноване у 1447 році. У цьому райському куточку на південно-західних схилах Маковицького передгір'я іноді трапляються дива, варті загальної уваги та прискіпливого дослідження. Серед них я б назвав появу в родині місцевого селянина, 1906 року народження з освітою в обсязі двокласної народної школи, восьми наукових та науково-педагогічних працівників! Ще одне диво – народження в бідній, багатодітній селянській родині майбутнього освітянина, науковця, дисидента, громадсько-політичного діяча всеукраїнського і світового рівня **Юрія Васильовича Бадзя** (1936–2018). Останнім часом завдяки книгам про Юрія Бадзя та заходам на його честь на Закарпатті, в Києві та Львові інформація про нього стала набувати суспільного розголосу та привертати до себе зростаючу зацікавленість мешканців різних регіонів України та й не тільки.

Нещодавно Всеукраїнське державне видавництво «Карпати» (Ужгород, 2024) видрукувало книжку **Володимира** та **Сергія Кампо** (батька і сина) «Юрій Бадзьо: філософія антиімперського/антифашистського спротиву України», адресовану героїчним воїнам Збройних сил України як пам'ять про захисників і захисниць та й просто невинних жертв атак російсько-фашистської воячини на міста і села України. Цією книжкою поповнюється друкована інформація про поки що недостатньо відомого науковця і призабутого громадсько-політичного діяча середини минулого і початку нового століття Юрія Бадзя, автора геніального трактату «Право жити: Україна в складі СРСР. Людина в системі тоталітарного соціалізму», серії громадсько-політичних видань та оглядових газетних статей з історії України та української нації, про свободу та людську гідність, а також про проблеми становлення та розвитку державотворення в незалежній Україні.

Зазначену книжку В. і С. Кампо можна охарактеризувати під кутом зору тривалого протистояння дисидента-одинака з імперською комуністсько-фашистською системою, яку він у кінцевому підсумку Ю. Бадзьо все ж переміг.

Юрій Бадзьо був особливий дисидент-шістдесятник і в середовищі своїх однодумців – видатних представників творчої інтелігенції, людей незламної волі. На відміну від багатьох, він як природжений інтелектуал віддавав перевагу тихій академічній роботі. Автори дослідження вважають, що від активної публічної громадсько-політичної діяльності Бадзьо відмовився у 1992 році, коли зрозумів, що українська політика далека від цивілізованих правил.

Основна творча праця Юрія Бадзя – це виданий у видавництві «Смолоскип» у 1996 році трактат «Право жити». Робота фундаментальна, достойна уваги найприскіпливіших шанувальників політичної філософії. Текст трактату, за який Бадзьо отримав від радянської системи 7 років тюрми і 5 років заслання, був відтворений авторами на підставі віднайденого в архіві радянського КДБ варіанту рукопису науковця. У трактаті та деяких інших доробках радянської доби, публікаціях часів незалежності, як відзначають В. і С. Кампо, містяться національно-демократичні та антифашистські погляди Бадзя на історію України, політичну філософію, постфашизм та російський імперський фашизм. А також на сучасні тенденції та особливості розвитку українського політичного процесу і системи державної влади, погляди на суспільно-правове майбутнє України.

Володимир КАМПО
Сергій КАМПО



ЮРІЙ БАДЗЬО:
ФІЛОСОФІЯ АНТИІМПЕРСЬКОГО/
АНТИФАШИСТСЬКОГО СПРОТИВУ
УКРАЇНИ

Для учасників українського державотворення, ідеологів антиімперського і антифашистського спротиву України Юрій Бадзьо актуальний і сьогодні. Але через певні обставини його твори довго чекали на своє фахове прочитання та використання зацікавленими людьми у повсякденній роботі – політологами, істориками, економістами, юристами і т. ін., до числа яких, без сумніву, належать і автори рецензованого видання – Володимир і Сергій Кампо. Їхня книжка «Юрій Бадзьо: філософія антиімперського/антифашистського спротиву України» відкривається передмовою доктора юридичних наук, доцента *Радима Губаня*, який виокремлює і підкреслює моральність боротьби героїв-шістдесятників проти тоталітаризму за цінності, які стали конституційними в незалежній Україні. Життя цих героїв, вважає автор передмови, повинно стати прикладом та джерелом натхнення для всіх українців в боротьбі за утвердження людських прав і гідності людини. Їхні подвиги слід щоденно популяризувати, бо держава у великому боргу перед ними, їм пора споруджувати пам'ятники, присвоювати їхні імена вулицям, площам, закладам освіти та культури.

Основу змісту опублікованого видання В. і С. Кампо становлять дослідження авторами у творчій спадщині Ю. Бадзьо знаків сучасних ідеологічних викликів воюючої України. Такий підхід викликає ще більший інтерес до політичної філософії дисидента-шістдесятника, його напрацювань з різних питань політико-ідеологічного плану. Автори видання про нього відзначають, що Бадзьо є автором доктрини імперського комуністичного фашизму, який трансформувався в сучасний імперський фашизм в росії. Вони також аналізують погляди Юрія Васильовича на політичний процес в Україні, організацію її державної

Ілля Шманько



Не зрікаючись
любви до України

Життєпис Юрія Бадзя

влади, його прогнози щодо майбутнього держави. Замість післямови в книзі В. і С. Кампо опубліковані враження й оцінки діяльності Ю. Бадзя рядом діячів: *Володимиром Ковтуном*, політичним, громадським і науковим діячем, *Володимиром Гірняком*, партійним і громадським діячем, *Іллею Шманьком*, громадським і науковим діячем, краєзнавцем-дослідником. Презентоване видання завершується багатим і змістовним переліком цікавих і повчальних афоризмів, філософом і цитат з творів Ю. Бадзя.

Щойно видана книжка В. та С. Кампо є продовженням серії окремих видань інших авторів, їхніх наукових статей, рецензій, котрі разом з матеріалами презентацій сприяють знайомству громадськості з творчістю й духовним світом дисидента-шістдесятника Юрія Бадзя. Всі ці матеріали служать збереженню доброї і вічної пам'яті про нього, його духовному поверненню в Україну та на малу батьківщину – Срібну землю. Цю ж мету переслідували представники громадськості, приводячи, зокрема презентації нашої книги «Не зрікаючись любові до України» в Київському музеї шістдесятництва, в Ужгороді та Копинівцях. Її також мали на увазі організатори науково-практичної конференції «Юрій Бадзьо як ідеолог національного спротиву України» на підтримку роботи Закарпатського центру підготовки населення до національного спротиву (м. Іршава Закарпатської обл., 12 грудня 2023 року). І як у такому разі прийнято казати – навколо імені Юрія Васильовича Бадзя «*крига скресла*». У містах Ужгороді та Мукачеві його іменем названо одні із центральних вулиць. Аналогічні пропозиції розглядаються іншими органами місцевої влади закарпатського регіону. ■